

AIDAI

D I E N O S I N F O R M A C I J A

„Aidai“ yra dviejų laidų lietuvių kultūrinis ir informacinis leidinys. „Aidų“ žurnalas išeina kas dvi savaitės; „Aidų Dienos Informacija“ — kiekvieną dieną, išskyrus šventadienius, prieš piet.

„Aidus“ leidžia — Spaudos Darbuotojų Kolektyvas. Vyr. Redaktorius — Dr. V. Bieliauskas. Dienos informacijos redaktoriai: Jonas Pauperas ir Balys Vyliaudas. Adresas: München 27, Lamonstr. 21 (Kalbamosios valandos: tik darbo dienomis 10—12 ir 15—17).

ATTLEE PAREIŠKIMAS

Ketvirtadienį britų žemassiuose rūmuose, kalbedamas apie pasitarimus su Trumanu ir Mackenzie Kingu, Attlee pareiškė: Atominės energijos nereikėtų užkasti, bet ją panaudoti taikos saugumo organizacijai sustiprinti. Sutartys ir visokios organizacijos seniau turėjo didelę reikšmę, nes kariaujančios šalys laikydavosi sutarčių. Bet jau per Pirmąjį Pasaulinį Karą buvo pavartotos dujos, nors tai daryti ir draudė Ženevos Konvencija. Jei kils kitas karas, bus pavartoti visoki ginklai. Tai įvyktų didžiausias civilizacijos susmukimas, kokio net įsivaizduoti negalima. Dėl to reikia tvirtai apsispręsti už taiką. Tautos turi ugdyti pasitikėjimą, tuomet karai bus neįmanomi. Trys didžiosios šalys, kurioms žinomos atominės energijos gamybos paslaptys, sutinka turimomis žiniomis pasikeisti, jei tuo būtų sustiprinta taikos išlaikymo organizacija. Jos sutinka pasikeisti žiniomis tiek, kiek jos galėtų būti panaudotos taikos meto gamybos reikalam. Be atominės energijos, esama ir kitokių išradimų. Todėl reikėtų ir tomis žiniomis pasidalyti.

Bendrai reikia išspręsti klausimą, ar yra tiksli grynai taikos meto gamybai pritaikomas žinias išduoti kitiems. Tokiu atveju reikėtų mokslininkus ir technikus įsileisti į visas gamybos įmones ir nei vieno neišskirti. Juk neįmanoma būtų visų šalių mokslininkus painformuoti bei supažindinti su gamybos eiga. Iš viso būtų nerimta grąaunamųjų ginklų receptą perduoti kitiems, kol dar nėra sukurta organizacija taikai saugoti. Pati

atominės energijos kontrolė nėra lengva. Ant Hirošinos numestoji bomba buvo labai menka. Be atominės energijos reikėtų kontroliuoti ir kitus modernius ginklus, kurie gali masiškai žudyti žmones. Kitaip žūs visa mūsų civilizacija. Tam reikalinga daugiau negu sutarčių, reikalinga gera valia. Atominė bomba, tai kabantis Damoklo kardas. Reikia ir tai pažymėti, kad beveik tuo pačiu metu, kada buvo išrasta atominė energija, sudaryta ir Sąjunginių Tautų Organizacija. Ji galėtų labai daug ką padaryti.

Po Attlee kalbos Edenas paklausė, ar trijų nutarimai būtų Sovietų vyriausybei pranešti. Attlee pareiškė, jog dar nebais pasitarimų, telegrafu buvo siųsi painformuota Sovietų vyriausybei. Toliau Edenas pasakė, jog jis nesupranta, kaip pasaulis galėtų būti apsaugotas nuo atominių bombų, jei neatslugs neapykantos įtampa tarp tautų. Jis nacionalinę įtampą tarp Rusijos, Anglijos ir Amerikos didėtų, reikėtų tik gailėtis. Sovietai norėtų būti užtikrinti, kad, jei žemės nepasikartos jokie naujų užpuolimai. Sovietų sutartys nėra nukreiptos prieš Angliją ar Ameriką. Mums reikėtų geriau sovietus pažinti. Sovietai negalėtų nieko geresnio padaryti, kaip įsileisti mūsų laikraštininkus, o mes įsileistume jų. Tuomet išnyktų bet koks nepasitikėjimo šešėlis. Kas darosi Persijoje, nesuderinama su rusų, persų ir britų sutartimis. Jei rusai persų kariams trukdo

vykti galšinti sukilėlių, tatau prieštarauja Jaltos ir Potsdamo susitarimams, kuriais rusai pasižadėjo savo kariuomenę iš Persijos atitraukti. Edenas tiki, kad būsimajai užsienių reikalų ministrų konferencijai pavyks visokių abejojimus ir nepasitikėjimo šesėlius išblaškyti.

NÜRNBERGO BYLOS VAIZDAI

Anglų radijo pranešėjas trečiadienį pateikė Nürnberge vykstančios bylos reportažą. Jis tvirtina, kad ligi šiol nei žodžiu nei raštu niekas taip įtikinamai nepasmerkęs nacionalsocializmo, kaip JAV įslaptis kaltintojas Jacksonas. Jis citavo Jodl dienoraštį, vokiečių vyr. kariuomenės būstinės pranešimus, karinius įsakymus ir kitokius dokumentus, įrodančius nacių nusikaltimus. Pirmiausia kovota prieš vokiečių organizuotą darbininkiją, tada prieš bažnyčią, po to prieš žydus, atskiras tautas ir pagaliau prieš Europą ir pasaulį. Jacksonas pasakė: joks gailestis negali užtemdyti baisios tikrovės. Naciai pasielgė kaip baisūs žmonių bendruomenės kenkėjai. „Iš jų darbo vaisių pažįstame juos“. Jų darbai išmaudė pasaulį kraujuje. Jie prievartavo ir kankino savo kaimynus ir kultūros pavilgą atstūmė bent 100 metų atgal. Po kaltintojo Jacksono kalbos kaltinamieji buvo paklausti, ar prisipažįsta kaltais. Göringas atsakė: „kaltinimo prasmė neprisipažįstu kaltu“. Hessas pasakė tik „ne“. Jodl: „Prieš Dievą, istoriją ir sąžinę pareiškiu, jog esu nekaltas, pildčiau tik savo pareigą“. Jacksonas toliau pareiškė, jog naciai buvo įsipareigoję persekioti žydus, pav., buvęs Lenkijos generalgubernatorius Frankas yra parašęs „jei mes kurį žydą pagaujame, su juo jau baigta“. Koncentracinių stovyklų bylos įrodo, kad žudymai buvo vykdomi pagal aukščiausių valdžios pareigūnų įsakymus. O tačiau nacių vadai, paklausti, ar prisipažįsta kaltais, pareiškė, esą nekaltai. Tuo pačiu jie suniekina savo seniau skelbtą mokslą, pagal kurį jie turėjo būti drąsūs, atviri ir išulūs kovotojai.

JAV SUSTABDŲ VOKIEČIŲ KARINIŲ ĮMONIŲ SPROGDINIMĄ

Ryšium su JAV politikos pakeitimu vokiečių karinės pramonės likvi-

davimo atžvilgiu, Amerikos karo vadovybė staiga sustabdė jau pradėtą vykdyti vokiečių karinių medžiagų ir karo pramonės įrengimų sprogdinimą. Šis posūkis reikia manyti, yra padiktuotas JAV užsienių Politikos Departamento, rodo, kad, galimas daiktas, jog eina derybos su kitomis valstybėmis, ypač Prancūzija, ieškančiomis įrengimų savo atstatomai pramonei.

Oficialūs Amerikos štabo slugsniai atsisakė šiuo reikalu duoti platesnių paaiškinimų.

TRUMPOS ŽINIOS

- Londonas. 9 britų parlamentarų delegacija vyksta į Austriją stebėti sekmadienį vykstančių rinkimų.

- Viena. Apie 10.000 nepatenkinamai maitinamų Austrijos vaikų bus išvežta į Šveicariją trijų mėnesių poilsui.

- Persijos pasiuntinys Londoną painformavo Beviną apie vykstančius neramumus Azerbeidžane.

- Londonas. JAV ir Anglija susitarė bet kokių ginklų ir municijos išvežimą į Argentinę uždrausti.

- Britų Ramiojo Vandenyno laivynas nuo gruodžio 1 dienos pasitrauks iš Australijos bazių ir įsikurs Hongkonge ir Singapūre.

- Mac Arthūras įsakė Japonijos vyriausybei suimti didžiulius karo nusikaltėlius diplomatus ir „Juodojo Drachono“ vadus.

- Draudžiamas naktinis vaikščiojimo laikas Telavive atšauktas. Per paskutinius 12,5 metų į Palestiną įvažiavo 2.660.000 žydų.

- Detroitas. Per 0,5 mil. automobilių pramonės darbininkų prisidėjo prie didžiojo JAV darbininkų streiko. Jie reikalauja padidinti atlyginimą 30 %.

- Viena. Po sekmadienį įvykstančių rinkimų susidariusi Austrijos vyriausybė, kaip numatoma, padarys žygių tarp Austrijos okupacinių zonų esančioms demarkacinėms linijoms panaikinti.

- Frankfurte a.M. Sugriauta Goethės namą numatoma atstatyti toje pačioje vietoje ir tokį pat koks auksčiau buvo.

- JAV kariuomenės vadas gen. leit. Patco, kuris iš Viduržemio jūros su kariuomene išsikėlė į Prancūziją, mirė.

- Atėnai. Graikijos regentas arkivyskupas Damaskinas, prisaiklinęs naująją vyriausybę, ketvirtadienį atsistatydino. Jo atsistatydinimas susijęs su karaliaus protestu dėl tautos pasisakymo atidėliojimo karaliaus klausimu.

- Londonas. Britų parlamente ketvirtadienį prasidėjo debatai užsienio politikos klausimais. Min. pirmininkas Attlee padarė pranešimą apie įvykusius Vašingtone pasitarimus atominės bombos kontrolės klausimu.

- Vašingtonas. Byrnes pranešė apie įvykusius pasitarimus su Prancūzijos atstovu Reino ir Rūro sričių sutarptautinimo klausimu. Vis dėlto jis vengė papasakoti pasitarimo rezultatus, tik pridūrė, kad tuo klausimu esą nuomonių skirtumų.

- Frankfurtas a.M. Daug suimtųjų vokiečių, kurie pasirodys nepavejingi, numatoma paleisti.

- Atėnai. Naujai sudarytoji Spophilio vyriausybė Graikijoje perėmė pareigas.

- New-Yorkas. 500.000 darbininkų JAV pradėjo streiką. Jie reikalauja padidinti atlyginimą.

- Atidaromas Berlyno universitetas. Iki šiol išregistravo 4.000 studentų, daugiausia į medicinos fakultetą. Berlyno miesto Universitetui paskyrė 250.000 markių. Hallės, Leipcigo ir Greifswalde universitetai netrukus bus atidaryti. Taip pat netrukus pradės mokslą ir Braunšveigo Aukštoji Technikos Mokykla su 1.200 studentų.

- Britų zonoje išlikę cukraus fabrikai pagamins 70 % to cukraus kiekio, kuris anksčiau ten buvo pagamintas. Taigi britų zonoje gyvenantiems 22,5 mil. gyventojų cukraus bus parūpinta pakankamai.

- Nürnbergas. Trečiadienį Nūrnbergo teismui buvo įteikti slaptieji vyr. vokiečių karo vadovybės planai ir dienoraščiai. Strichneris, kurio sveikata buvo patikrinta rusams reikalaujant, rastos sveikos.

- Paryžius. Naujoji Prancūzijos vyriausybė iš 22 ministrų, ketvirtadienį anksti rytą, gen. de Gaulle pirmininkaujant, susirinko pirmojo posėdžio. Penktadienį vyriausybė prisistatys Tautos Atstovų Susirinkimui.

GEN. MC NARNEY

- Kaip žinoma, gen. Eisenhowerį paskyrus JAV generalinio štabo viršininku, Vokietijos okupuotosios zonos vadu ir Kontrolės Tarybos Berlyne atstovu paskirtas gen. Juczapas F. Mc Narney. Jis yra žymus JAV kariuomenės karininkas. Gimė Pensilvanijoje. Jo tėvas buvo advokatas. Pirmajame Pasauliniame Kare jis iš pėstininkų savanoriškai ištėjo į aviaciją ir 26 metų amžius paskilo į vyr. leitenanto laipsnį. Karui pasibaigus, ėjo aerodromų, aviacijos mokyklų ir bombonešių grupių komendanto pareigas. Vėliau baigė Generalinio štabo karininkų mokyklą ir studijavo Karo college. Prieš Antrojo Pasaulinio Karo pradžią gen. Mc Narney ėjo karo planavimo skyriaus viršininko pareigas Generaliniame štabe. Po to buvo pasiųstas į Angliją ypatinguoju stebėtoju. Pakeltas į gen. leitenantus, grįžo į JAV ir gavo uždavinį perorganizuoti generalinį štabą. Nuo 1944 m. spalio mėn. dalyvavo karo veiksmuose Italijoje: iš pradžių feldmarš. Alexanderio pavaduotoju, o vėliau vienos fronto dalies vadu. Jis nepaprastai pasižymėjo savo organizaciniais gebumais ir darbo energija. Jo pagrindinis gyvenimo dėsnius yra: Kiekvienas, kad ir akimirksnio uždavins turi būti taip išspręstas, lyg jis būtų galutinis tikslas.

- Berlynas. Atidarius pašto susisiekimą, berlyniečiai gali siuntinėti laiškus į visas okupuojamas zonas, tačiau pinigų siuntimas yra uždraustas.

- Vašingtonas. Neseniai Byrnes pareiškė, kad 1946 m. sausio mėn. įvyksiančiojo sąjunginių tautų pilnatinės konferencijoje JAV, Anglija ir Kanada pateiks atominės energijos kontrolės planą.

- Philadelphia. Gen. Marshallis pareiškė, kad JAV turinčios būti taip siruošusios, kad, užpuolimo atveju, nebūtų jokio abejojimo dėl savo saugumo ir turinčios būti taip pajėgios, kad visas pasaulis į jas žiūrėtų su didele pagarba, o tie, kurie norėtų pulti, būtų atbaidyti.

- 1942 m. Nobelio premijų gavęs fizikas prof. Siegbahnas tvirtina, kad atominę bombą Švedijoje esą būtų galima pagaminti per 3 mėnesius ir kad šios bombos gamybos procesas esąs visai lengvas, turint reikalingus įrengimus ir priemones. Kiekvienas patyręs atomo mokslininkas galįs atominę bombą atrasti.

- Vašingtonas. Sovietai pakartotinai reikalauja veto teisės siūlo-
moje Japonijos Kontrolės Taryboje. JAV sutinka sudaryti tokią tarybą, kurioje būtų Sovietai ir vakarų sąjungininkai atstovaujami, tačiau nori, kad nuomonių nesutarimo atveju lemiamas žodis priklausytų Mac Arthurui.

- Vašingtonas. Gen. Eisenhove-
ris Kongresui įteikė savo asmeninį pareiškimą, siūlydamas priimti bendrąjį karinio apmokymo programą. Jis pareiškė, kad šiuo metu vienintelė kogn taikai išlaikyti esanti tik JAV organizuoti karinė pajė-
gos.

MARGALIS MŪSŲ GYVENIMAS

- Šio sausio mėn. 7 d. pradės veikti tarptautinis UNRRA-os uni-
versitetas Munchene. Jame galės studijuoti tik užsieniečiai. Uni-
versiteto veiks šie fakultetai: :
technikos su įvairiais skyriais,
medicinos (ligi 6 sem.), teisės,
ekonomikos, miškininkystės ir ag-
ronomijos ir filosofijos. Studen-
tus-os UNRRA globos ir rem. Pra-
šymai priimami ligi š.m. gruodžio
mėn. 15 d.

- Lapkričio mėn. 20-23 d.d. Hanau
įvyksta Lietuvių Sąjungos apygardų
pirmininkų suvažiavimas.

- Eichstaedto lietuvių gimnazi-
jos mokytojas Barzdukas spaudai
suruošė lietuvių kalbos gramatiką.
Gramatiką išleis „Aidų“ leidėjų
kollektivas.

- Lapkričio mėn. 18 d. Tūbinge-
ne įvyko Lietuvių Sąjungos Würt-
tembergo apygardos atstovų suva-

žiavimas. Aptarti įvairūs š.m. gos
darbų liečių klausimai. Tos pat
dienos vakarą Tūbingeno meninės
pajėgos suruošė muzikos-litera-
tūros koncertą, kuris praėjo pa-
kiliai nuotaika.

- Šiomis dienomis į pirmąją
Muncheno lietuvių stovyklą atvy-
ko du lietuviai iš Lenkijos. Jie
š.m. sausio mėn. 19 d., kasdami
apkasus vakarinėje Prūsijoje, pa-
teko pas sovietus ir ten išgyve-
no apie 10 mėn. Jie patys su li-
tuviais nesusitiko ir patys Ta-
rybinės Lietuvos nematė, tik gi-
dėjo iš lenkų, grįžusių iš Vil-
niaus, jog Lietuvoje vyksta at-
sikersijimas. Į Sibirą išvežty-
jų ir į Vokietiją pabėgusių ūki-
ninkų ūkiuose įkurdinami rusai-
kolonistai. Partizanai smarkiai
veikia.

- Š.m. lapkričio mėn. 25 d.
(sekmadienį) pirmoje Muncheno
lietuvių stovykloje, Lohengrinst.
Nr. 1, V bloke II aukšto vestibiu-
lyje įvyks lietuvių moterų tauti-
nių rankų darbų paroda. Paroda
atidaryta 9-20 val.

- Sekmadienį 11 val. I Mūche-
no stovyklos lietuvių krepšinio
rinktinė sužais su Muncheno vo-
kiečių rinktinė vienerias run-
tynes. Runtytynės įvyks Torosien
gymnazium patalpose - Ludwig-
platz. Vykti tramvajumi iki Goe-
theplatz.

- Mūsų klasės draugą Julij
Bardauską, liūdinti dėl savo my-
limos mirties, nuošird-
žiai užjaučiame. Muncheno Lie-
tuvų Gimnazijos VIII klasės m.
kiniai.

- Budapeštas. Dabartinę Van-
grijos vyriausybę sudaro 9 ma-
žemių, 4 komunistų, 4 socialde-
mokratų ir 1 tautinės ūkininkų
partijos atstovas.

- Stokholmas. Vokiečių kariu-
menėje tarnavę 157 lietuviai,
latviai ir estai, kurie šiuo me-
tu randasi vienoje internetuoj
stovykloje Švedijoje, paskelbė
bado streiką dėl to, kad, sovie-
tams reikalaujant, jie turį būt
išduoti Sovietų Sąjungai.

- Graikijos vyriausybė pra-
šys regentą Damaskinos atsista-
tydinimo pareiškimą atsiimti.